

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Quodnam sit subjectum capax recipendi hoc Sacramentum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

atione. Sed fortis fidei confessio coram tyranno, quantumcumque expediat ad salutem animæ, non est tamen effectus infallibilis Sacramenti Confirmationis; quandoquidem fidelis, licet confirmatus, sæpe ex metu negat fidem suam coram tyranno: Ergo neque sanitas corporalis, etiam quando agrotantis saluti expedit, est effectus infallibilis Sacramenti Extremæ. Unionis.

28 Ad instantiam respondeo, negando sequelam Majoris, quantumcumque enim sit malitia & acerbitas morbi, Sacramentum tamen virtute supernaturali quam continet, potest secundum potentiam Dei ordinariam, atque adeo sine miraculo, illum superare, & sanitatem restituere.

29 Ad confirmationem, concessio Antecedente, nego consequentiam & paritatem. Discrimen est, quod fortis fidei defensio coram tyranno, ex libertate nostra dependet, per quam possumus impedire ne virtus Sacramenti illam in nobis operetur: At verò recuperatio sanitatis corporalis non est tale aliquid quod requirat necessariò nostræ libertatis cooperationem.

DISPUTATIO III.

De subiecto & ministro huius Sacramenti.

AD complementum huius Tractatus duo tantum restant explicanda: primum est, quodnam sit subiectum capax recipiendi hoc Sacramentum? Secundum, quis sit proprius illius minister? De utroque breviter in hac disputatione dicemus.

ARTICULUS I.

Quodnam sit subiectum capax recipiendi hoc Sacramentum?

1 Dico primò, soli baptizati, adulti, & infirmi, sunt capaces Sacramenti Extremæ. Unionis.

Prima pars patet, quia Baptizatus est janua ad reliqua Sacramenta; unde si hoc Sacramentum daretur non baptizato, etiam si esset catechumenus, & in gratia existens, irritum esset & invalidum.

Secunda etiam videtur certa, & docetur communiter à Theologis, excepto Majore, qui vult infantibus baptizatis dari posse hoc Sacramentum. Sed hoc est contra consuetudinem Ecclesiæ, & contra rationem, infantes enim sunt incapaces primarii effectus huius Sacramenti, videlicet auxiliorum specialium ad superandam debilitatem ad bene operandum, ex peccato contractam, & ad resistendum Dæmonum insultibus; effectus verò secundarius, nempe sanitas corporalis, cessat, cessante primario.

2 Neque singulari Majoris opinioni favet quod ait D. Thomas hic quæst. 30. art. 1. nimirum hoc Sacramentum conferri ad purgandum reliquias peccati tam originalis, quam actualis; sensus enim propositionis D. Thomæ non est quod Extrema-Unctio conferatur vel conferri possit ad

purgandum reliquias peccati originalis, præsumptas, sed ut confirmatas per actualis peccati hanc quæst. 32. art. 4. ad 2. ubi inquit hoc Sacramentum non datur contra reliquias peccati, nisi secundum quod sunt per actualis peccati quodammodo confortata; unde principaliter contra peccata actualia datur (ut ex ipsa forma patet) quæ non sunt in pueris.

Quod diximus de pueris, asserendum etiam est de amentibus, qui laborant amentia perpetua; hi enim, licet ætate non sint pueri, tamen pueri inopiæ sunt quasi pueri, & ejusdem rationis censendi. Secus est de amentibus, qui aliquando ratione utuntur, & Sacramenti huius sufficientem consensum præbuerunt, illi enim hoc Sacramentum ministrari possunt, docent communiter Theologi, & confirmantur de pueris Ecclesiæ.

Tertia denique pars, quæ asserit, hoc Sacramentum non nisi infirmis posse ministrari, est etiam communis Theologorum, constatque ex verbis Jacobi, *Infirmus quis ex vobis, & Florentino ac Tridentino*, desinientibus, infirmum esse subiectum Sacramenti huius, eodem modo quo desinunt Sacerdotem esse illius ministrum, unde sicut nullus alius nisi Sacerdos potest esse illius minister, ita nullus alius nisi infirmus potest esse illius subiectum. Ratio à priori nulla est assignari potest quam voluntas Christi, qui statuit Sacramentum Ordinis viris tantum dari posse, non verò feminis; ita voluit Sacramentum Extremæ. Unionis, tantum ministrari posse infirmis, non verò sanis; quia nimirum ut discitur S. Thomas hic quæst. 32. art. 1. hoc Sacramentum est quedam spiritalis curatio, quæ ut quendam corporalis curationis modum significat, ita illis quibus corporalis curatio non competit, non debet hoc Sacramentum conferri. Imo nec infirmis omnibus administrari debet, sed in solum, qui secundum prudentem iudicium, in morali vita periculo versantur; quia ut ait S. Doctor articulo sequenti: *Hoc Sacramentum est ultimum remedium quod Ecclesiæ potest inferre, quasi immediate disponens ad gloriam*. Non est tamen expectandus supremus mortis articulus, quin potius præstat quod hoc Sacramentum conferatur, cum infirmus est adhuc integritus sensibus, ut majori cum devotione & fructu ipsum suscipiat; sitque aliqua Sacramento reverentia, cum ministratur, quando infirmus non valet debita cum devotione ad illud accedere. Unde, ut ait Catechismus Romanus, graviter peccant Pastores, qui differunt donec infirmus privetur ratione & sensu. Si tamen per negligentiam hoc Sacramentum opportuno tempore non ministratur, non debent propterea illud contemere, etiam si infirmus non sit sui compos. Imò licet dubitaretur, num esset vivus aut mortuus, tunc sub conditione utendus esset; præstat enim exponere Sacramentum periculo, quam animam tali privare subsidio.

Esti verò hoc Sacramentum non imprimatur characterem, sitque de numero eorum quæ iterum possunt, non est tamen iterandum nisi in diversis infirmitatibus; vel si in eadem, postvalentiam omnino recuperatam, postea per te incidit iterum incurram iterum mortis periculum, ut docet Tridentinum sess. 14. cap. 3. de Extrema. Unctione, ubi asserit, quod si infirmus, post susceptionem hanc unctionem, contraxerint, iterum hanc

Sacramenti subsidio vari poterunt, cum in aliud simile vita discrimen inciderint. Sicut ergo Matrimonium non potest iterum contrahi inter eosdem conjuges, sic neq. Extrema-UNCTio potest iterum dari infirmo constituto in eadem necessitate infirmitatis; quoties tamen variatur morbi status, ut de periculoso non fiat periculofus, & rursus de non periculoso fiat periculofus, toties iterari potest. Nam sicut causa suscipiendi hoc Sacramentum, non est morbus simpliciter, sed morbus periculofus; ita quoties idem morbus de non periculoso mutatur in periculofum, constituit infirmum sub nova necessitate hoc Sacramentum iterandi. Ex quo inferes, quod si quis hoc Sacramentum suscepit tempore quo morbus non censebatur periculofus, potest rursus illud suscipere, cum revera periculofus efficitur: tum quia prima vice fuit invalidum; tum etiam quia esto fuerit validum; quia tamen morbus mutatus est de non periculoso in periculofum, constituit infirmum sub nova necessitate illud recipiendi.

Hæc sunt certa & indubitata fere apud omnes Theologos, sed dubitatur, an hoc Sacramentum ad sui validitatem postulet ut subiectum aliquando peccaverit actualiter? Id enim negant Suarez, Henriques, Coninck, Filiutius, & Diana, sequiturque ex illorum sententia, qui docent, B-Virginem suscepisse hoc Sacramentum Affirmante vero alii Theologi, tum domestici, tum extranei, faveatque huic sententia D. Thomas loco supra citato, ubi asserit, hoc Sacramentum non esse contra reliquias peccati originalis, nisi secundum quod sunt per actualia peccata quodammodo confortata. Unde

5. Dico secundo, si daretur adultus, qui sicut Beata Virgo nunquam actualiter peccasset, neque ante neq. post susceptionem Baptismi, non posset ei valide administrari Sacramentum Extremæ-UNCTionis.

Probatur primo ratione quam insinuat D. Thomas hic quaest. 30. art. 1. Hoc Sacramentum est institutum per modum medicinae spiritualis, supponentis morbum & vulnus peccati: Ergo sicut hæc unctio medicinalis, non nisi infirmis corpore tribui potest, ita nec nisi infirmis mente, propter peccata & eorum reliquias

6. Probatur secundo: Sacramentum Extremæ-UNCTionis ex Tridentino est completivum & consummativum Sacramenti penitentia: Ergo supponit subiectum capax Sacramenti penitentia: cum debeat supplere quod Sacramentum penitentia vel non potuit vel omisit. Sed si daretur adultus, qui sicut Beata Virgo nunquam actualiter peccasset neque ante neq. post susceptionem Baptismi, ille esset incapax Sacramenti penitentia, ut de Beata Virgine communiter docent Theologi. Ergo ille esset etiam incapax Sacramenti Extremæ-UNCTionis.

Hæc ratione utitur Suarez disp. 42. sect. 1. n. 2. & 3. ad probandum infantes non esse capaces huius Sacramenti, quæ cum non minus concludat de iis qui nunquam peccaverunt, ille Author parum sibi constare videtur, dum postea sect. 2. num. 8. docet hoc Sacramentum dari posse adultis qui nunquam actualiter peccaverunt.

7. Probatur tertio: Illi non potest valide administrari Sacramentum Extremæ-UNCTionis, de quo verificari non possunt verba ipsius formæ, *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum, tactum, &c.* Sed de illo qui nunquam peccavit actualiter ante vel post susceptionem Baptismi, ve-

rificari nequeunt illa verba, ut constat: Ergo ipsi valide administrari non potest Sacramentum Extremæ-UNCTionis.

Respondet Suarez, negando Minorem, quia forma intelligenda est (inquit) juxta verba Iacobi, scilicet conditionaliter, ita ut verba ista, *quidquid deliquisti*, idem significant, ac si quid peccasti per visum &c. Sicut ergo licet quis interdum careat aliquo sensu, visu v. g. ita ut nunquam peccaverit per illum, possunt tamen in administratione huius Sacramenti de illo verificari hæc verba, *quidquid deliquisti per visum*. ita & de illo qui nunquam peccavit actualiter ante vel post receptionem Baptismi.

Sed contra: Licet verba Iacobi sint conditionalia, verba tamen formæ huius Sacramenti non possunt intelligi conditionaliter. Nam verba Iacobi proprie intelliguntur de peccatis actualibus pro presenti existentibus; contingere autem potest quod infirmus non habeat pro presenti culpam peccati, videlicet ob perfectam contritionem: At verò verba illa formæ, *quidquid deliquisti*, intelliguntur de peccatis etiam præteritis, remanentibus dumtaxat quoad reliquias licet autem quis careat interdum aliquo sensu, potuit tamen per voluntatem in ordine ad talem sensum peccare, & sic potest sufficienter verificari forma.

Obijcies primo: Qui non habet peccatum originale, est capax recipiendi Sacramentum Baptismi. Ergo qui non habet reliquias peccatorum actualium, & consequenter qui nunquam actualiter deliquit, est capax recipiendi Sacramentum Extremæ-UNCTionis. Antecedens est certum, & patet tum in illis qui ante institutionem Baptismi iustificati fuerunt, & tamen post ejus promulgationem baptizati sunt; tum in Beata Virgine, quæ ut diximus in Tractatu de Baptismo disp. 1. §. 10. fuit baptizata à Christo, licet plures Theologi pie existiment, ipsam non contraxisse peccatum originale. Consequentia verò inde probatur, quod non magis contra reliquias peccatorum actualium instituta fuerit Extrema-UNCTio, quam Baptismus contra peccatum originale.

Respondet, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem. Duplex enim assignari potest ratio discriminis. Prima est, quia in forma Baptismi nullum exprimitur peccatum, uti exprimitur in forma Extremæ-UNCTionis. Secunda sumitur ex eo quod susceptio Sacramenti Baptismi non solum est remedium peccati originalis, sed etiam simpliciter necessaria, ut quis sit capax recipiendi alia Sacramenta. Unde D. Thomas in 4. dist. 8. q. 1. art. 1. q. 3. ait quod *sanctificatus in utero debet Baptizari propter acquirendum characterem quo annumeretur in populo Dei, & quasi deperdetur ad percipiendum divina Sacramenta*. Sacramentum verò Extremæ-UNCTionis non est janua ad alia Sacramenta, sed dumtaxat remedium & medicina spiritualis contra peccatorum reliquias, unde qui nullum peccatum commisisset, esset incapax huius Sacramenti.

Dices, Adultus qui nunquam peccasset actualiter, haberet reliquias peccati originalis: Ergo esset capax recipiendi Sacramentum Extremæ-UNCTionis.

Sed nego Consequentiam, quia ut supra ex D. Thoma ostendimus, Sacramentum Extremæ-UNCTionis non est contra reliquias peccati originalis, nisi secundum quod sunt per actualia peccata

cata quodammodo confortare & confirmare.

12. Obijciens secundo. Licet quis peccaverit actualiter, potest tamen fieri quod in eo non sine felicitate peccatorum actualium; ponamus enim quod ante Baptismum non peccavit actualiter & post ejus receptionem semel tantum aut iterum venialiter precise deliquerit, consequenter vero per multos annos ex speciali privilegio omni peccato caruerit, & in omni genere virtutum frequenter se exercuerit, tali exercitio tolluntur tandem omnes duorum illorum peccatorum venialium reliquiae: & tamen remanet ille capax hujus Sacramenti. Ergo idem esset, quamvis nullum omnino peccatum actuale commisset, neque ante neque post Baptismum.

13. Respondeo quidquid sit de Antecedente, negando Consequentiam; quemadmodum enim non valet iste discursus: Potest fieri quod quis ante receptionem Sacramenti poenitentiae affectus sit per contritionem suorum peccatorum actualium remissionem, & tamen possit recipere tale Sacramentum. Ergo & quamvis non peccasset actualiter, illud posset recipere. Ita nec valet iste: Potest fieri ut quis ante receptionem Sacramenti Extremae Unctionis, nullas habeat reliquias peccatorum, quia nimirum illae per serventissimos actus charitatis & aliarum virtutum sublatae sunt: Ergo & quamvis nullum peccatum actuale commisset, nullaeque superinde in eo fuissent unquam reliquiae peccatorum actualium, posset Sacramentum Extremae Unctionis recipere.

ARTICULUS II.

Quis sit Minister proprius istius Sacramenti?

Thomas Waldensis l. 2. de Sacramentis cap. penultimo dicit quod tempore necessitatis quando non adest Sacerdos, etiam non sacerdos valide possunt hoc Sacramentum conferre.

14. Dico tamen, de fide certum esse, Extremam Unctionem, non posse ab alio quam a Sacerdote valide administrari.

Constat ex Tridentino sess. 14. de Extrema Unctione cap. 3. & can. 4. ubi sic habetur: Si quis dixerit Presbyteros Ecclesiae, quos B. Iacobus adducendos esse ad infirmum mungendum hortatur, non esse Sacerdotes ad Episcopos ordinatos, sed aetate seniores in quavis communitate, ob idque proprium Extremae Unctionis ministrum non esse Sacerdotem, anathema sit.

Constat etiam ex praxi Ecclesiae, quae nunquam hujus Sacramenti administrationem alteri quam Sacerdoti commisit. Ratio vero congrua esse potest, quia cum Extrema Unctio, juxta Tridentinum, sit poenitentiae consummatoria & completiva, docet ut non ab aliis administrari possit, quia ab illis quorum est ministrare Sacramentum poenitentiae.

15. Dices primo, Innocentius I. in epistola ad Decentium, exponens verba illa Jacobi, Infirmatur quis ex vobis, inducat Presbyteros Ecclesiae, ait: Non est dubium de fidelibus agrotantibus intelligi debere, qui sancto oleo chrismatis perungi possunt quo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus sed omnibus Christianis uti licet in sua aut suorum necessitate: Ergo non solum Sacerdotibus, sed etiam omnibus Christianis licitum est ministrare Sacramentum Extremae Unctionis,

A Propter hanc auctoritatem Thomas Waldensis loco supra citato putavit posse laicum in auctoritate Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare hoc loco Pontifice non loqui de unctioe lacry, sed de unctioe, quia devotionis causa ad imitationem curandam antiquitus utebatur eum laici.

Verum haec interpretatio aliene est mente Pontificis, & vix textui accommodari potest. Constat ex verbis Pontificis statim referendis. Melius ergo respondetur, verba illa Pontificis, Non solum Sacerdotibus, sed omnibus Christianis uti licet, de passivo usu non de activo debere intelligi, ut sit sensus quod promiscue fideles omnes Christiani, non soli Sacerdotes oleo infirmorum ungi possint; sed non quod promiscue permittatur omnibus ut inungant. Unde Innocentius ibi addit: Ceterum illud superius videmus adiectum, ut de Episcopo amittatur quod Presbyteris licere non dubium est: Nam idem Presbyteris dictum est, quia Episcopi alii usque rationibus impediti ad omnes linguas non possunt: Ceterum si Episcopus potest aut dignus aut aliquem a se visitandum benedicere, & ungere Chrismate, potest eum est ipsum Christus ungere. Ex quibus patet supra dicta verba non posse intelligi de usu alterius olei extra Sacramentum Extremae Unctionis, ut interpretatur Sorus, cum ex professo de Extrema Unctione Innocentius loquatur, ut de illa quam Episcopi vel Presbyteris licitam esse addit.

Dices secundo: De quibusdam Aegypti Anachoretis legitur quod oleum ad infirmos transtulerant, & sanabantur, ut de Simone Stilua ex lib. 9. cap. 20. in viis Patrum colligitur, & de Hilarione refert Hyeronimus in ejus vita, ubi ait: Percussit a serpentibus & aliis animalibus venenosis plerique, nisi ad Hilarionem concurrent, statim interibant; unde oleo vendito tangens universi vulnera sua, certam salutem rependunt. Similia referantur de Sancta Genoveva, in veteri legenda ejus, quae habetur ad 3. Januarii apud Surium, versus finem.

Sed facile responderetur cum S. Thoma hic quod art. 1. ad 2. quod illa unctioes non erant sacramentales, sed ex quadam devotione recipientium oleum unctioem, & ex merito ingenium vel oleum misericordiam, conferebantur effectus salutis corporalis per gratiam sentiatam, non autem per gratiam sacramentalem.

Haec sunt certa & indubitata apud Theologos, sed aliqua controversia est, an possit hoc Sacramentum a pluribus Sacerdotibus valide conferri.

Respondeo breviter, hanc quaestionem duplicem sensum habere posse: Primus est, utrum solum subministret materiam unguendo, altero formam tantum proferente. Secundus, utrum unus ungit unum sensum, & proferat partem formam, alter alterum sensum ungit, & totam formam partem similiter proferat. Si in primo sensu quaestio proponitur, intelligatur, respondetur negative; sicut enim non valeret Baptismus, si ab uno materia, ab alio forma adhiberetur; ita nec Extrema Unctio, si unus Sacerdos ungeret, & alter formam proferret; quod verbis enim Jacobi, alter formam proferret; & verbis quod Orent super eum, ungent. Et habetur quod idem debet esse qui ungit, & qui orat, seu qui formam, & qui deprecatur, proferat. Si vero in posteriori sensu intelligatur, affirmative respondeo: Sicut enim Sacramentum Eucharistiae, quod